

Pilotażowe badania efektywności bibliotek 2014 r. (na podstawie danych z 2013 r.)

Analiza wskaźników funkcjonalności i wybranych surowych danych statystycznych bibliotek pedagogicznych

Oprac. w sierpniu 2014 r. – Grażyna Leonowicz

Analiza danych była dokonywana w programie komputerowym AFB, w module dla administratorów merytorycznych. Wskaźniki bibliotek pedagogicznych są prezentowane bez podziału na podtypy. Wskaźniki w tabelach grupowano zgodnie z założeniami Zrównoważonej Karty Wyników (ang. *Balanced Scorecard*) i perspektywami oceny bibliotek w normie PN-ISO 11620:2012¹. Wartości wskaźników zaokrąglano zgodnie z poniższymi zaleceniami opracowanymi głównie na podstawie PN-ISO 11620:2012. Inaczej niż zaleca norma będą podano wskaźniki:

- Powierzchnia dostępna dla użytkowników w przeliczeniu na osobę obsługiwaną populacji - wg normy jest jedno miejsce, ale w badaniach niemal wszędzie byłoby zero; pozostają dwa miejsca po przecinku,
- dla publicznych: Liczba publicznie dostępnych stanowisk komputerowych z dostępem do internetu w przeliczeniu na 1000 osób obsługiwaną populacji - wg normy jest liczba całkowita, ale w badaniach niemal wszędzie byłoby zero; pozostają dwa miejsca po przecinku,
- dla publicznych: Personel w przeliczeniu na 1000 osób obsługiwaną populacji - wg normy jest liczba całkowita, ale w badaniach niemal wszędzie byłoby zero; pozostają dwa miejsca po przecinku,
- Wydatki na zbiory elektroniczne jako procent wydatków na gromadzenie zbiorów - wg normy jest liczba całkowita, ale w badaniach byłyby bardzo niewielkie wartości; zmieniono na "do jednego miejsca po przecinku".

Zasoby, Dostęp, Infrastruktura (*Jakie usługi oferuje biblioteka?*), w tym następujące wskaźniki:

- Liczba zbiorów bibliotecznych w przeliczeniu na użytkownika [wartość zaokrąglą się do liczby całkowitej]
- Liczba tytułów czasopism bieżących w przeliczeniu na użytkownika [wartość zaokrąglą się do dwóch miejsc po przecinku]
- Liczba zakupionych książek w przeliczeniu na użytkownika [wartość zaokrąglą się do jednego miejsca po przecinku]
- Liczba nabytków w stosunku do liczby zbiorów bibliotecznych [wartość zaokrąglą się do dwóch miejsc po przecinku]
- Liczba ubytków w stosunku do liczby zbiorów bibliotecznych [wartość zaokrąglą się do dwóch miejsc po przecinku]
- Zbiory opracowane komputerowo w stosunku do ogólnej liczby zbiorów [wartość zaokrąglą się do dwóch miejsc po przecinku]
- Powierzchnia dostępna dla użytkowników przypadająca na użytkownika [wartość zaokrąglą się do dwóch miejsc po przecinku]
- Liczba użytkowników przypadająca na jedno stanowisko komputerowe z dostępem do Internetu [wartość zaokrąglą się do liczby całkowitej]
- Liczba godzin w tygodniu, w których dostępne są usługi biblioteczne [wartość zaokrąglą się do liczby całkowitej]

---

¹ PN-ISO 11620:2012 Informacja i dokumentacja -- Wskaźniki funkcjonalności bibliotek.

- Użytkownicy w przeliczeniu na pracownika [wartość zaokrąglą się do liczby całkowitej]

Wykorzystanie (*Czy usługi są akceptowane i jak zbiory są wykorzystywane?*), w tym następujące wskaźniki:

- Wypożyczenia w przeliczeniu na użytkownika [wartość zaokrąglą się do liczby całkowitej lub do jednego miejsca po przecinku, jeśli jest mniej niż 10]
- Wykorzystanie zbiorów w bibliotece w przeliczeniu na użytkownika [wartość zaokrąglą się do liczby całkowitej lub do jednego miejsca po przecinku, jeśli jest mniej niż 10]
- Aktywność wykorzystania zbiorów (obrót) [wartość zaokrąglą się do jednego miejsca po przecinku]
- Odwiedziny fizyczne w bibliotece w przeliczeniu na użytkownika [wartość zaokrąglą się do liczby całkowitej lub do jednego miejsca po przecinku, jeśli jest mniej niż 10]
- Odwiedziny wirtualne w przeliczeniu na użytkownika [wartość zaokrąglą się do liczby całkowitej lub do jednego miejsca po przecinku, jeśli jest mniej niż 10]
- Średnia liczba osób uczestniczących w imprezach organizowanych przez bibliotekę [wartość zaokrąglą się do liczby całkowitej]
- Średnia liczba osób uczestniczących w szkoleniach organizowanych przez bibliotekę [wartość zaokrąglą się do liczby całkowitej]
- Nauczyciele – użytkownicy jako procent nauczycieli w rejonie objętym działalnością biblioteki [wartość zaokrąglą się do liczby całkowitej]

Wydajność, Efektywność (*Czy usługi są oferowane efektywnie (koszty)?*), w tym następujące wskaźniki:

- Koszt w przeliczeniu na odwiedziny w bibliotece [wartość zaokrąglą się do jednego miejsca po przecinku]
- Stosunek wydatków na gromadzenie i obsługę zbiorów do kosztów personelu [wartość zaokrąglą się do dwóch miejsc po przecinku]
- Wydatki biblioteki w przeliczeniu na użytkownika [wartość zaokrąglą się do jednego miejsca po przecinku]

Potencjał i Rozwój (*Czy jest odpowiedni potencjał dla przyszłego rozwoju?*), w tym następujące wskaźniki:

- Wydatki na zbiory elektroniczne jako procent wydatków na gromadzenie zbiorów [wartość zaokrąglą się do jednego miejsca po przecinku]
- Wydatki na zbiory biblioteczne w przeliczeniu na użytkownika [wartość zaokrąglą się do dwóch miejsc po przecinku]
- Liczba godzin udziału w szkoleniach zawodowych w przeliczeniu na pracownika biblioteki [wartość zaokrąglą się do liczby całkowitej]
- Procent budżetu organizatora przeznaczony na bibliotekę [wartość zaokrąglą się do jednego miejsca po przecinku]
- Procent budżetu biblioteki uzyskany ze specjalnych grantów lub dochodów własnych [wartość zaokrąglą się do jednego miejsca po przecinku]
- Usługi sieciowe i/lub interaktywne:
  - udostępnianie katalogów w internecie
  - elektroniczne zamawianie / rezerwacja poprzez katalog online
  - elektroniczna prolongata poprzez katalog online
  - elektroniczne powiadamianie czytelników o terminie zwrotów (e-mail, sms) poprzez biblioteczny system komputerowy
  - witryna WWW

- o elektroniczna informacja na własnej witrynie WWW, np. formularz e-mail, komunikatory
- o interaktywne szkolenia online na własnej witrynie WWW
- o blogi
- o kanał RSS na własnej witrynie WWW
- o profile w portalach społecznościowych (np. Facebook, Twitter)
- o biuletyny, newslettery na własnej witrynie WWW
- o biblioteka cyfrowa (samodzielna albo udział)

Analiza wskaźników bibliotek pedagogicznych

Biblioteki pedagogiczne				
ZASOBY, DOSTĘP, INFRASTRUKTURA	średnia	mediana	max	min
Liczba zbiorów bibliotecznych w przeliczeniu na użytkownika	49	52	79	16
Liczba tytułów czasopism bieżących w przeliczeniu na użytkownika	0,04	0,04	0,09	0,01
Liczba zakupionych książek w przeliczeniu na użytkownika	0,3	0,3	0,6	0,1
Liczba nabytków w stosunku do liczby zbiorów bibliotecznych	1,49	1,24	3,55	0,65
Liczba ubytków w stosunku do liczby zbiorów bibliotecznych	2,45	0,71	18,81	0,00
Zbiory opracowane komputerowo w stosunku do ogólnej liczby zbiorów	67,25	75,12	100	2,9
Powierzchnia dostępna dla użytkowników w przeliczeniu na użytkownika	0,11	0,12	0,16	0,05
Liczba użytkowników przypadająca na jedno stanowisko komputerowe z dostępem do Internetu	247	147	645	102
Liczba godzin w tygodniu, w których dostępne są usługi biblioteczne	53	55	57	47
Użytkownicy w przeliczeniu na pracownika	236	161	625	112

Biblioteki pedagogiczne				
WYKORZYSTANIE	średnia	mediana	max	min
Wypożyczenia w przeliczeniu na użytkownika	15	14	31	6,2
Wykorzystanie zbiorów w bibliotece w przeliczeniu na użytkownika	7,9	8,2	18	1,6
Aktywność wykorzystania zbiorów (obrót)	0,5	0,4	1,4	0,2
Odwiedziny fizyczne w bibliotece w przeliczeniu na użytkownika	10	10	20	5,2
Odwiedziny wirtualne w przeliczeniu na użytkownika	17	13	44	4,7

Średnia liczba osób uczestniczących w imprezach organizowanych przez bibliotekę	29	25	76	17
Średnia liczba osób uczestniczących w szkoleniach organizowanych przez bibliotekę	18	14	38	9
Nauczyciele - użytkownicy jako procent nauczycieli w rejonie objętym działalnością biblioteki	15	11	42	6

Biblioteki pedagogiczne				
WYDAJNOŚĆ EFEKTYWNOŚĆ	średnia	mediana	max	min
Koszt w przeliczeniu na odwiedziny w bibliotece. Liczenie odwrotne	51,3	47,9	100,2	16,8
Stosunek wydatków na gromadzenie i obsługę zbiorów do kosztów personelu	0,04	0,03	0,06	0,02
Wydatki biblioteki w przeliczeniu na użytkownika	489	482,6	1032,5	160,6

Biblioteki pedagogiczne				
POTENCJAŁ I ROZWÓJ	średnia	mediana	max	min
Wydatki na zbiory elektroniczne jako procent wydatków na gromadzenie zbiorów	5,4	3,8	19,8	0,1
Wydatki na zbiory biblioteczne w przeliczeniu na użytkownika	14,41	13,51	38,66	4,56
Liczba godzin udziału w szkoleniach zawodowych w przeliczeniu na pracownika biblioteki	34	30	83	11
Procent budżetu organizatora przeznaczony na bibliotekę	0,3	0,3	0,6	0,1
Procent budżetu biblioteki uzyskany ze specjalnych grantów lub dochodów własnych	2,1	1,6	5,9	0,6

Usługi sieciowe

Biblioteki pedagogiczne		
Usługi sieciowe i/lub interaktywne	% odpowiedzi TAK	% odpowiedzi NIE
Usługi sieciowe i/lub interaktywne: udostępnianie katalogów w Internecie	100	0
Usługi sieciowe i/lub interaktywne: elektroniczne zamawianie / rezerwacja poprzez katalog online	100	0
Usługi sieciowe i/lub interaktywne: elektroniczna prolongata poprzez katalog online	83	17
Usługi sieciowe i/lub interaktywne: elektroniczne powiadamianie czytelników o terminie zwrotów (e-mail, sms)	92	8
Usługi sieciowe i/lub interaktywne: własna witryna www	100	0
Usługi sieciowe i/lub interaktywne: elektroniczna informacja na własnej witrynie www, np. formularz e-mail, komunikatory	92	8

Usługi sieciowe i/lub interaktywne: interaktywne szkolenia online na własnej witrynie www	50	50
Usługi sieciowe i/lub interaktywne: blogi	25	75
Usługi sieciowe i/lub interaktywne: kanał RSS na własnej witrynie WWW	25	75
Usługi sieciowe i/lub interaktywne: profil w portalu społecznościowym (np. Facebook, Twitter)	100	0
Usługi sieciowe i/lub interaktywne: biuletyny, newslettery na własnej witrynie www	33	67
Usługi sieciowe i/lub interaktywne: biblioteka cyfrowa (samodzielna albo udział)	58	42

Wybrane dane statystyczne

Dla zobrazowanie wykorzystania surowych danych zebranych w badaniu wybrano kilka danych, których wyniki – we wszystkich badanych bibliotekach – zaprezentowano w postaci średniej, mediany, max, min oraz sumy. Przedstawione tabele pokazują, że gdyby spełniony była warunek kompletności danych czyli udział w badaniach wzięłyby wszystkie biblioteki, dysponowalibyśmy doskonałym materiałem nie tylko i efektach pracy bibliotek (ww. wskaźniki), ale również potencjale bibliotek, w różnych konfiguracjach.

Wybrane dane statystyczne w bibliotekach pedagogicznych					
Dane	średnia	mediana	max	min	suma
Liczba nabytków (książki)	4 937	4 726	15 713	1 705	59 248
Liczba ubytków	11 390	2 303	98 780	0	136 675
Powierzchnia dostępna dla użytkowników	882	505	2161	392	10 585
Liczba publicznie dostępnych stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu	38	30	77	20	455
Liczba wypożyczeń międzybibliotecznych	264	223	702	0	3174
Liczba uczestników imprez organizowanych przez bibliotekę	4 317	4 054	9 016	360	51 805
Liczba uczestników szkoleń bibliotecznych dla użytkowników	2 222	1 929	5 282	742	26 664
Środki finansowe pozyskane z grantów specjalnych lub dochodów własnych	76 454	46 165	309 128	11 195	917 443